

Kleine Rachel

Brett Michael Innes

Kleine Rachel

*Vertaald en bewerkt door
Dorienke de Vries*

Uitgeverij Mozaïek, Zoetermeer

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk Forest Stewardship Council® (FSC®) draagt. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Ook is het papier 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt.

ISBN 978 90 239 9448 0

NUR 342

Ontwerp omslag Wil Immink Design

Omslagbeeld Maggie MacCall / Trevillion Images

Layout/dtp binnenwerk Gerard de Groot

Oorspronkelijk verschenen in het Engels bij Naledi, Tyger Valley, Zuid-Afrika, onder de titel *The Story of Racheltjie de Beer*

Oorspronkelijke uitgave © 2012 Brett Michael Innes

Nederlandstalige uitgave © 2013 Uitgeverij Mozaiek, Zoetermeer

Alle rechten voorbehouden

www.uitgeverijmozaiek.nl

Het geheugen kan een paradijs zijn
waaruit we niet kunnen worden verdreven,
maar ook een hel
waaruit we niet kunnen ontsnappen.

John Lancaster Spalding,
bisschop van Peoria, 1840-1916

Gipskruid zegt:

dit is voor altijd

Proloog

December 1882, Port Elizabeth, Zuid-Afrika

Rachel was pas zes jaar toen ze haar eerste les in de taal van de planten kreeg. ‘Kom eens hier, Rachel!’ riep moeder, die met een bemodderd schort voor bezig was in de kruidentuin. Het gras was nog nat van de dauw en toen Rachel naar haar toe liep, kroop de nattigheid tussen haar tenen – brrr! En toch was het ook wel een lekker gevoel.

Moeder liet haar een takje munt zien. Rachel pakte het aan en rook aan de geurige blaadjes, precies zoals ze het moeder zag doen.

‘Wrijf het eens fijn tussen je vingers, mijn kind.’

Ze gehoorzaamde en de geur werd sterker.

‘Munt beschermt tegen ziekte,’ zei moeder. Ze stak het gekneusde blaadje in haar mond en begon erop te kauwen, terwijl ze Rachels hand op haar buik legde. Samen voelden ze het leven daarbinnen bewegen.

‘Je krijgt er ook een frisse adem van.’

Rachel stak ook een blaadje in haar mond. Ze leken spre-

kend op elkaar, die twee, met hun blonde haar, blauwe ogen en smalle gezicht. En net als haar moeder leefde ook Rachel voortdurend in een andere wereld, of ze nu verdiept was in een boek of in de tuin aan het spelen was.

Moeder ging weer aan de slag. Ze keek of de kruidenplanten gezond waren en trok er de zieke blaadjes af. Haar handen gingen behoedzaam te werk, met respect voor elk afzonderlijk blaadje.

‘Zou je graag een geheime taal leren, Rachel?’

Rachel knikte geestdriftig.

‘Ik heb die taal van mijn moeder geleerd toen ik net zo oud was als jij nu. Het is een taal die iedereen hoort, maar die maar weinig mensen kunnen verstaan.’

Ze zweeg even voor het effect.

‘Het is de taal van de planten.’

Rachel trok een rimpel in haar voorhoofd.

‘Planten kunnen toch niet praten, mama. Ze hebben geen mond.’

‘Je kunt best met iemand praten zonder geluid te maken. Denk maar eens na: als de lucht verdrietig is, gaat het regenen. Is de lucht blij, dan klaart het op en lacht de zon ons toe. Voelt de lucht zich eenzaam, dan is het koud. En dat allemaal zonder een woord te zeggen.’

‘Maar hoe praten planten dan, mama?’

Moeder plukte een roos van een struik en liet die aan Rachel zien.

‘Elke plant is weer anders, maar allemaal hebben ze iets te zeggen. Kijk maar eens naar deze bloem: als papa die aan mij geeft, wat zegt dat dan?’

Rachel dacht even na.

‘Dat hij u lief vindt?’

‘Precies! Rode rozen zeggen: ik houd van jou.’

Trots op haar goede antwoord keek Rachel om zich heen en haar blik bleef haken aan een wolk witte bloemetjes.

‘Wat betekenen die, mama?’

‘Dat is gipskruid, de bloem van papa en mij. Gipskruid zegt: wij horen voor altijd bij elkaar. Kies nog maar iets.’

Rachel wees naar de agavestruiken langs het stenen tuinpaadje. De plompe bladeren glansden heldergroen in de zon.

‘Die plant spreekt een droevige taal, want agave zegt: hier is verdriet.’

Nog eens keek Rachel de tuin rond. Deze keer bleven haar ogen rusten op een struik met donkergroene naaldjes en roze bloemetjes. Om de plant heen wemelde het van bijen die op hun gemak van het ene naar het andere takje zoemden.

Moeder lachte, brak een takje af en hield dat onder haar neus om de pittige geur op te snuiven.

‘Rozemarijn. Dit is mijn lievelingskruid. Toen jij geboren werd, stond er een struikje rozemarijn onder het raam. Telkens als ik diep inademde, rook ik deze geur en dan werd ik lekker rustig.’

Ze gaf het takje aan Rachel.

‘Dit is jouw bloem, Rachel.’

April 1888, het binnenland van Zuid-Afrika

Wat Rachel het meest opviel aan het Zuid-Afrikaanse veld, was de stilte. Je kon je eigen hart horen kloppen, zelfs al stond je in een zee van bomen en gras.

Zelfs al klopte het heel langzaam.

Ze legde haar ene hand op haar borst en begon de slagen te tellen, met haar blik op een oud zakhorloge dat moeder haar had gegeven. De secondewijzer kroop over de wijzerplaat en toch hield haar hart hem niet bij.

De dokters hadden haar ouders verteld dat ze een zwak hart had, dat minder goed werkte dan het zou moeten doen. Ze begreep nog steeds niet wat een zwak hart eigenlijk was, maar ze wist wel dat ze eerder moe was dan andere kinderen van haar leeftijd, en ook vaker ziek.

Ze stopte het horloge weer in haar zak en keek om zich heen, luisterend naar de geluiden van het veld. Die leken in niets op het lawaai van de stad waarin ze was opgegroeid, en toch hadden ze iets vertrouwds, alsof ze hier altijd had gewoond. In Port Elizabeth was het altijd lawaaiërig, door het rumoer van paarden en mensen en door het dreunen van de

ocean. De ocean had een heel eigen schoonheid, maar het was een schoonheid die ze niet begreep en die iets onnatuurlijks voor haar had.

Er waren vier soorten mensen in Afrika, had ze pas bedacht. Vier soorten die echt verschillend waren: zeemensen, bergmensen, woestijnmensen en veldmensen.

Zelf was ze een veldmens, daar was ze tijdens hun reis wel van overtuigd geraakt. Veldmensen hadden nooit haast en dachten na voor ze iets deden. Ze zagen de waarde van de dingen, ook als anderen daar geen oog voor hadden. Ze hadden respect voor alles wat leefde. Ze begrepen vaak wat iemand nodig had voor diegene het zelf ontdekte. ‘Stille wateren met diepe gronden,’ had ze eens iemand horen zeggen. Op de een of andere manier paste dat precies bij veldmensen, vond Rachel.

Er waren wel meer soorten – stadsmensen, meermensen, boerderijmensen – maar hoe zij precies in elkaar zaten wist ze nog niet goed. De tijd zou het leren.

Nu stond ze hier bij een doornige acacia te mijmeren. Wat was het hier heerlijk! Ze voelde zich helemaal thuis. Een zacht briesje streek door de bomen en voerde de geuren aan van dor gras en verse koeienmest.

Ze vouwde de witte katoenen zakdoek open die ze al die tijd in haar hand had gehouden. Er kwam een gedroogd takje rozemarijn tevoorschijn. Voorzichtig haalde ze het uit zijn witte nestje en rook eraan. Haar adem maakte een fluitend geluid, een simpel wijsje van droefgeestige klanken die wegdreven op de wind.

Nog eens rook ze aan het kruid. Terwijl ze diep inademde, brak een van de takjes af en viel. Van schrik snakte ze naar adem. Ze probeerde het nog op te vangen, maar de wind was haar te vlug af en voerde het mee naar een onbekende bestemming. Een hevige hoestbui overviel haar. Alles begon te draaien en ze moest zich aan de boom vastgrijpen om niet te val-

len. Zo wachtte ze tot de duizeligheid weer wegtrok. Met gesloten ogen haalde ze diep adem en liet haar longen vollopen met frisse lucht. De overgebleven rozemarijn deed ze voorzichtig terug in de zakdoek en die borg ze veilig weg in de zak van haar lange jurk.

Het was maar een gewoon keukenkruid, maar voor Rachel was het veel meer dan dat: een aandenken, een onzichtbare band. Ze droeg dit takje nu al vijf jaar bij zich om de herinnering aan gelukkiger dagen levend te houden. Maar net als de herinnering had ook de rozemarijn zijn vorm en geur verloren. De ooit zo heldergroene naaldjes waren grijs en stoffig, de roze bloemetjes verpulverd. De kruidige geur van een zomerse onweersbui had plaatsgemaakt voor de geur van een witte katoenen zakdoek.

‘Rachel!’

De stem van haar oudere broer verbrak de stilte. Rachel draaide zich om en tuurde over het veld of ze hem zag. Ook de impala’s die aan de andere kant van de open plek liepen te grazen keken zoekend rond om te zien wat hen had opgeschrikt.

‘Ik ben hier!’

Ze hoorde het dorre gras knisperen onder zijn voeten, en zag toen eerst het hoofd en daarna het hele lichaam van Petrus opduiken.

Als zij een veldmens was, dan was Petrus een kind van de woestijn. Hij had genoeg aan zijn eigen gezelschap, was altijd de laatste die iets zei. Hij was sterk en gelijkmatig, hij werkte hard. Al was hij pas zestien, ze vond hem al een echte man. De afgelopen twee jaar had zijn jongensachtige bouw plaatsgemaakt voor een stel brede schouders, op zijn gladde gezicht zweemde al een baard en hij had al een echte mannenstem. Toen vader een halfjaar geleden vertelde dat ze naar de goudmijnen van Transvaal zouden gaan, had Petrus gereageerd zoals woestijnmensen altijd op verandering reageren: door zich terug te trekken in zwijzaamheid.

Het was niet vreemd dat hun jongste broertje Jamie zich het meest tegen de verhuizing had verzet. Hij was typisch een zeemens, onstuimig en grillig. Een kind van zijn vader.

Petrus' leren jachtlaarzen kraakten in het gras en toen hij zijn zusje in het oog kreeg, nam hij zijn leren hoed met de brede rand af en veegde het zweet van zijn voorhoofd.

‘Voel je je weer naar?’

Rachel schudde haar hoofd en de bezorgdheid op Petrus' gezicht veranderde in ergernis. Het was duidelijk dat hij naar haar en Jamie op zoek was geweest en ook dat hij dit niet voor zijn plezier deed.

‘Waarom loop je altijd zomaar weg? We zijn het kamp aan het opslaan en pa gaat jullie zo dadelijk ook zoeken. Je weet dat je van hem niet in je eentje mag rondzwerven.’

‘Ik was met Jamie verstoppertje aan het spelen. We zijn toch nog vlak bij het kamp?’

‘Waar is hij dan?’

‘Achter die oude *doringboom*.’ Rachel wees de omgevallen boom met haar ogen aan. ‘Hij kan zich niet zo goed verstoppen, dus ik doe alsof ik niet weet waar hij zit.’

Petrus keek om en zag een stukje arm achter de boom uitsteken. Hij lachte naar zijn zus en wilde Jamie al roepen, maar Rachel legde haar hand op zijn arm.

‘Het is bijna Pasen, Petrus.’

Petrus knikte en wachtte op wat zijn zusje verder zou zeggen.

‘Vind je dat we dit jaar iets moeten doen?’

Petrus schudde zijn hoofd en zuchtte.

‘Ik begin steeds meer te vergeten,’ zei Rachel. ‘Mijn herinneringen worden vaag.’

‘We zullen iets doen als er niemand op ons let,’ zei Petrus. ‘We verzinnen wel iets.’ Hij sloeg zijn arm even om haar heen. ‘Nu moeten we eerst Jamie vinden.’

Rachel lachte. Jamie bewoog zich niet, maar aan zijn hou-

